

Sygn. akt VI ACa 364/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Jacek Sadowski

Sędziowie: SA Marcin Strobel

SO del. Magdalena Majewska (spr.)

Protokolant: Izabela Nowak

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa H. L. (1)

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 listopada 2015 r.

sygn. akt XXV C 1146/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz H. L. (1) kwotę 135 zł (sto trzydzieści pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 364/16

UZASADNIENIE

H. L. (1) pozwem z dnia 7 sierpnia 2013 r. wniosła o uchylenie uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) odbywającego się w dniach 04, 05, 06, 11, 12, 13 czerwca 2013 r. utrzymujące w mocy uchwałę Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. nr (...) z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie wykluczenia powódki ze Spółdzielni oraz uchylenie uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. nr (...) z dnia 22 kwietnia 2013 r. Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w pkt I uchylił uchwałę nr (...)Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...)Jodbywającego się w dniach 04, 05, 06, 11, 12, 13 czerwca 2013 r. oraz uchwałę Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. nr (...) z dnia 22 kwietnia 2013 r. W pkt II

wyroku zasądził od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. na rzecz powódki H. L. (1) kwotę 380,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W dniu 22 kwietnia 2013 r. Rada Nadzorcza Spółdzielni Mieszkaniowej (...) podjęła wobec powódki uchwałę nr (...) w przedmiocie wykluczenia jej z grona członków spółdzielni. W uzasadnieniu uchwały jako powód wykluczenia powódki wskazano: uchylanie się od wykonywania istotnych zobowiązań wobec Spółdzielni, a w szczególności zaleganie z opłatami związanymi z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na jej lokal, z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie Spółdzielni oraz wydatkach wynikających z obowiązku uczestnictwa członka w pokrywaniu zobowiązań Spółdzielni z innych tytułów, co zgodnie z § 16 ust. 2 pkt 3 statutu spółdzielni stanowi podstawę do wykluczenia ze spółdzielni. W końcowej części uzasadnienia przytoczono również stan zadłużenia H. L. (1) na dzień 16 kwietnia 2013 r. wynoszący 37 134,75 z zł.

W dniu 22 maja 2013 r. powódka wniosła odwołanie od ww. uchwały Rady Nadzorczej do Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...), podnosząc między innymi, iż Rada Nadzorcza Spółdzielni przy podjęciu Uchwały nie rozważyła szeregu okoliczności, które miały kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, takich jak regularne wywiązywanie się z należności, stosownie do skromnych możliwości finansowych powódki. Walne zgromadzenie Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...), obradujące w dniach 04, 05, 06, 11, 12, 13 czerwca 2013 r. podjęło uchwałę nr (...), utrzymującą w mocy zaskarżoną uchwałę. W dniu 1 lipca 2013 r. pełnomocnikowi powódki doręczono uchwałę Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...).

Na skutek zaległości powódki w płaceniu czynszu pozwana kierowała do Sądów pozwy o zapłatę. Na skutek wydanych nakazów zapłaty zadłużenie powódki w sprawach o sygn. akt I Cupr 145/06, I Nc 4049/08 oraz I Nc 4256/09 na dzień 31 sierpnia 2015 r. wynosiło łącznie 29 538,32 zł. Na ten dzień powódka nie posiadała zadłużenia za opłaty bieżące. W roku 2013 powódka na poczet pozwanej Spółdzielni wpłaciła łącznie 6 749,11 zł z czego 2000 zł zostało zaliczone na opłaty bieżące. W roku 2014 r. powódka wpłaciła łącznie 16 221,46 zł z czego 12 500,00 zł zostało zaliczone na opłaty bieżące. Z kolei do maja 2015 r. powódka wpłaciła łącznie 6 100 zł. Powódka pracuje jako sprzedawca z wynagrodzeniem miesięcznym 850,00 zł brutto. W mieszkaniu wraz z powódką zamieszkują jej dorosły syn, który wspiera finansowo matkę.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Zgodnie z art. 24 § 2 u.p.s. wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. Statut określa przyczyny wykluczenia. Zgodnie z art. 24 § 5 zd. 2 u.p.s. uzasadnienie uchwały o wykluczeniu lub wykreśleniu powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie. Uzasadnienie uchwały powinno być precyzyjne, celem umożliwienia weryfikacji prawidłowości stanowiska spółdzielni w tak istotnej dla jej członka sprawie (I ACa 750/12). Nadto Sąd I instancji wskazał, że ocena w zakresie zawinienia w rozumieniu art. 24 § 1 u.p.s. powinna być dogłębna, uwzględniająca nie tylko sam fakt powstałych zaległości, ale przede wszystkim okoliczności, które stanowiły przyczynę powstałych zaległości, takie jak: powody pozostawania na bezrobociu, możliwości zarobkowe wynikające z posiadanego przez członka spółdzielni zawodu, sytuacja rodzinna, korzystanie z pomocy społecznej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 r., I CK 723/2004). Działanie członka uzasadniające wykluczenie powinno być zawinione umyślnie bądź być następstwem jego rażącego niedbalstwa. Ciężar gatunkowy zawinionego działania członka powinien być tak duży, że dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami.

Sąd I instancji wskazał, że uchwały organów Spółdzielni są sprzeczne z dobrymi obyczajami, jak również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego wyrażonymi w art. 5 k.c., zwłaszcza z poszanowaniem solidarności społecznej i spółdzielczości, ochrony słabszych, równości członków spółdzielni. Powódka sukcesywnie i adekwatnie do swoich możliwości finansowych spłacała i nadal spłaca istniejącą wobec Spółdzielni zaległość z tytułu opłat eksploatacyjnych

oraz wydatków. W dniu 11 października 2012 r. H. L. (1) złożyła oświadczenie, w którym zobowiązała się do wywiązywania się z ciężących na niej bieżących jak i zaległych obowiązków wynikających z członkostwa w spółdzielni, zwłaszcza obowiązków o charakterze finansowym. Powódka spłacała zadłużenie nie tylko wobec Spółdzielni, ale również w toczących się wobec niej postępowaniach egzekucyjnych dokładając wszelkich starań, aby regulować na bieżąco wszystkie należności. Znaczna część zadłużenia powódki wobec pozwanej powstała w okresie, kiedy powódka nie była członkiem spółdzielni. W dniu przyjęcia powódki w poczet członków spółdzielni oraz w dniu podpisania umowy o ustanowieniu prawa do lokalu znane było pozwanej zadłużenie lokalu. Powódka otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 840,00 zł brutto miesięcznie. W mieszkaniu mieszka z powódką jej dorosły syn, który stara się partycypować w kosztach utrzymania mieszkania. W ocenie Sądu I instancji zupełnie pominięto jaki jest cel spółdzielni mieszkaniowej jak również charakter takiej instytucji.

Sąd I instancji wskazał, że okoliczności niniejszej sprawy, w tym prośby powódki o rozłożenie zadłużenia na raty, zobowiązanie do stałej spłaty aż w końcu dokonywanie tych spłat, wskazują jednoznacznie na brak jakiegokolwiek, a tym bardziej rażącego niedbalstwa, a tym samym brak winy umyślnej w zaniechaniu przez powódkę należytego spełnienia obowiązków wobec Spółdzielni. Konsekwencją powyższego było oddalenie powództwa. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Sąd obciążył pozwaną jako stronę przegrywającą postępowanie kosztami procesu.

Pozwany zaskarżył apelacją wyrok w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania sądowego za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego. W przypadku uznania, iż nie ma podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku pozwany wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Pozwany zarzucił naruszenie prawa przez błędne przyjęcie, iż w działaniu powódki nie można się dopatrzeć wskazanych w art. 24 § 2 ustawy prawo spółdzielcze oraz w § 16 ust. 3 Statutu pozwanej podstaw do podjęcia w dniu 22 kwietnia 2012 r. przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. uchwały nr (...) oraz podstaw do podjęcia przez Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W., obradującego w dniach 4, 5, 6, 11, 12 i 13 czerwca 2013 r. uchwały nr (...) w sprawie wykluczenia powódki ze spółdzielni, a w konsekwencji ich uchylenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozbawiona jest uzasadnionych podstaw prawnych i jako taka podlega oddaleniu.

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że Sąd Apelacyjny podziela wszystkie ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 24 § 2 u.p.s. Zgodnie z powyższym przepisem wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. Statut określa przyczyny wykluczenia.

Jak wynika z treści cytowanego przepisu możliwość rozwiązania stosunku członkostwa przez wykluczenie istnieje tylko wówczas, gdy czyn członka jest pod względem przedmiotowym sprzeczny z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami, a pod względem podmiotowym - zawiniony (ustawa wymienia winę umyślną oraz rażące niedbalstwo). Statut spółdzielni powinien określać przypadki, kiedy czyn członka (postępek polegający na działaniu lub zaniechaniu) można zakwalifikować jako przyczynę (powód, rację) wykluczenia. O istnieniu winy umyślnej można mówić wówczas, gdy stosunek psychiczny członka do jego czynu jest świadomy, a ponadto gdy dany członek, mając świadomość szkodliwości skutku swojego postępowania, chce tego dokonać lub godzi się na to. Z rażącym niedbalstwem mamy do czynienia wtedy, gdy członek spółdzielni nie zachował staranności, jakiej można wymagać, mimo że możliwość wystąpienia skutku mógł przewidzieć (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 2 września 2014 r., sygn. akt I A Ca 387/14). Okoliczności wskazywane przez pozwaną jako podstawy przyjęcia istnienia przesłanek skutkujących wykluczeniem nie noszą cech, o jakich mowa wyżej.

W niniejszej sprawie bezspornym jest, że powódka nie wywiązuje się w pełnym zakresie z ciężących na niej obowiązków finansowych wobec spółdzielni określonych w statucie. Jednakże jak słusznie wskazał Sąd I instancji, w niniejszej sprawie nie została spełniona przesłanka podmiotowa, która uzasadniałaby pozbawienie powódki członkostwa w spółdzielni. Powódce nie można zarzucić, aby niewywiązywanie się ze swoich obowiązków miało charakter umyślny lub stanowiło rażące niedbalstwo. Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne rozważania Sądu Okręgowego w tym zakresie. Podkreślenia bowiem wymaga, co prawidłowo ustalił Sąd I instancji, że zadłużenie widniejące na koncie H. L. (2) związane jest jeszcze z długiem jej matki. Nadto – przedłożyła ona do akt Spółdzielni oświadczenie, w którym zobowiązała się do wywiązywania się z ciężących na niej obowiązków finansowych wobec Spółdzielni. Wskazała również, w jaki sposób będzie się regulowała należności, biorąc pod uwagę jej skromne możliwości (oświadczenie – k. 29). Również Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że powódka sukcesywnie i adekwatnie do swoich możliwości finansowych spłacała istniejącą wobec Spółdzielni zaległość z tytułu opłat eksploatacyjnych oraz wydatków. Za stanowiskiem, że powódce nie można zarzucić, aby niewywiązywanie się ze swoich obowiązków miało charakter umyślny bądź stanowiło rażące niedbalstwo przemawia również okoliczność spłacania przez H. L. (2) zadłużenia nie tylko wobec Spółdzielni, ale również w toczących się wobec niej postępowaniach egzekucyjnych, dokładając przy tym wszelkiej staranności przy regulowaniu na bieżąco wszystkich należności.

Apelacja złożona przez stronę pozwaną w żaden sposób nie podważa w tym zakresie rozważań Sądu I instancji, a stanowi z nimi jedynie polemikę. Z całą pewnością okoliczność wysokości zadłużenia sama w sobie nie stanowi argumentu uzasadniającego przyjęcie, że niewywiązywanie się ze swoich obowiązków przez powódkę ma charakter rażącego niedbalstwa. Wskazać należy, że powódka co przyznaje pozwana w apelacji częściowo zredukowała swoje zadłużenie wobec spółdzielni (z 36 703,14 zł – w dniu podejmowania uchwały do niecałych 30 000,00 zł w dniu wydania wyroku przez Sąd I instancji). Wskazać należy, że wykluczenie członka ze spółdzielni mieszkaniowej pociąga za sobą szczególnie drastyczne następstwa dla niego i tym samym uzasadniona jest ścisła interpretacja art. 24 § 2 u.p.s. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy brak jest podstaw do przyjęcia, aby niewywiązywanie się przez powódkę ze swoich obowiązków wobec spółdzielni było skutkiem rażącego niedbalstwa.

Reasumując, Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się uchybień zarzucanych w apelacji, i dlatego ją oddalił na mocy art. 385 kpc, orzekając o kosztach na podstawie art. 108 kpc w zw. z art. 98 kpc.